

Узенбекова У., Капарова У.

ЖУМУШСУЗ АЯЛДАРГА – КОМПЬЮТЕРДИК САБАТТУУЛУК

Узенбекова У., Капарова У.

КОМПЬЮТЕРНАЯ ГРАМОТНОСТЬ ДЛЯ БЕЗРАБОТНЫХ ЖЕНЩИН

U. Uzenbekova, U. Kaparova

COMPUTER LITERACY FOR UNEMPLOYED WOMEN

УДК:37.014.5

Макалада 1996-1998-жылдардагы кризис учурунда, биринчилерден болуп аялдар жумушсуз калып бала-чакасын багуусу кыйындаган. Ошол мезгилде, Республикабызда иш-аракеттердин дээрлик бардык сфераларында компьютерлештирүү процесси жүрүп жаткан. Ошондуктан, ишке орношуу мүмкүнчүлүгүн жогорулатыш үчүн компьютердик билимдүүлүккө ээ болуу шарт эле. 1997-ж. КБ “Аялдарды колдоо борбору” Талас шаарында “Компьютердик окутуу борборун” ачып, жумушсуз аялдарга жана окуучуларга компьютердик билим берип, ал эми мектеп мугалимдеринин квалификациясын жогорулатуу боюнча компьютердик курстарды уюштурган.

Негизги сөздөр: аялдар, жумушсуздук, компьютердик сабаттуулук, мектеп мугалимдери.

В статье говорится о кризисе переходного периода (1996-1998 гг.), который в первую очередь негативно повлиял на женщин, оставшихся впоследствии без работы. В эти годы в Республике шла усиленная компьютеризация всех сфер деятельности. Компьютерная грамотность стала основным условием для трудоустройства. Появилась острая необходимость повышения знаний школьных учителей, преподающих информатику. В 1997 г. ОО “Центр помощи женщинам” открыл в г. Талас “Обучающий компьютерный центр” (ОКЦ) и организовал обучение безработных женщин, школьников компьютерной грамотности, а также повышение квалификации школьных учителей информатики.

Ключевые слова: женщины, безработица, компьютерная грамотность, школьные учителя.

The article talks about the crisis of the transition period (1996-1998), which first of all had a negative impact on women who were left subsequently without work. These years, the Republic intensified computerization of all spheres of activity. Computer literacy has become a basic condition for employment. There was an acute need to improve the knowledge of school teachers teaching computer science. In 1997, the PA “Women Support Center” opened the “Training Computer Center” (TCC) in Talas and organized training of unemployed women, school students of computer literacy, and also professional development of school teachers of informatics. In 1997 OO “the Center of the help to women” has opened “The Training Computer Center” (TCC) to Talas and has organized training of jobless women, of computer literacy.

Key words: women, unemployment, computer literacy, school teachers

Алдынкы өнүккөн өлкөлөрдүн ичинен Советтер Союзунда анын курамындагы Кыргыз Республикасында да аялдардын жумуш менен камсыз болушу эң жогорку деңгээлде – 80-90% болгондугу маалым. Кайра куруу заманында, базар экономикасы күч ала баштаганда, жумушсуздук коомдук менчикти жеке

менчикке айландыруу, көп ишканалардын өзгөчө жеңил өнөр жай тармагындагы (мисалы, жумушчуларынын 80-90% тин аялдар түзгөн Бишкектеги «Октябрдын 40 жылдыгы», «ВЛКСМ» тигүү фабрикалары, «Чолпон» бут кийим фабрикасы, Ош шаарындагы кездеме чыгаруучу комбинат (ХБК), ар бир областын борборлорундагы тигүү фабрикалары, ж.б) кризис, агрардык реформанын жүрүшүндө колхоз-совхоздордун жоюлушу, аларды менчиктештирүүдөгү кемчиликтер, мектепке чейинки балдар мекемелеринин, маданий борборлордун жабылышы да айрыкча аялдардын арасында жумушсуздукту көбөйткөн. Кыргызстанда аялдардын негизги укуктарын коргоочу закондордун болгондугуна, аялдарды ачык түрдө дискриминациялоонун жоктугуна, алардын билимдүүлүгүнө карабастан, алар мамлекеттик масштабда чечим кабыл алуу деңгээлинен да сүрүлүп калышкан[1]. Алар жакырчылыктын биринчи соккуларына дуушар болушуп, мында аймактар боюнча алганда айылдык аялдар, балдардын саны боюнча алганда көп балалуу аялдар, социалдык абалы боюнча алганда жалгыз бой аялдар, жаш курагы боюнча-улгайган аялдар жана о.э. майып аялдар жакырчылыкка көбүрөөк дуушар болушкан.

Турмушта аялзат менен үй-бүлөөнүн, аялзаттын абалы менен үй-бүлөөнүн абалын бөлүп кароого мүмкүн эместиги жалпыга маалым. Бул жагдай кызмат, кызматтык жогорулоо, байлык, дем алуу ж.б.у.с. баалуулуктарсыз өз жашоо-турмушун элестете албаган батыш аялзатына караганда кызмат менен коомдук ишмердиктен көбүнчө үйбүлөө бейпилдигин артык көргөн күн чыгыш, анын ичинде кыргыз аялдарында таасын байкалат[1].

Үй-бүлөөнүн жана балдардын ден – соолугунун начарлашына, билим албай калууларына, жана башка толуп жаткан көйгөйлөргө жол бербөө үчүн көптөгөн аялдар «челночный» бизнес жасоого аргасыз болушкан. Суукту суук дебестен базарларда туруп, Казакстан, Россия, Иран, Кытай ж.б. чет өлкөлөрдү кыдырып, соода кылып, жалданып иштеп, коркутуп үркүткөн рекеттерге, талап-тоногон ууру кескилерге, криминалдык топторго таланып, баласын, үй-бүлөөсүн баккан аялзаты экенин эч ким тана албайт. Ошентип азыркы учурдагы ишкердиктин чөйрөсүнө чыйыр салышкандардын арасында да аялдар болгон. Ошол өткөөл заманда аялдардын, балдардын, үй-бүлөөнүн курчуган проблемаларын чечүүдө эл аралык уюмдардын жардамы менен

түзүлгөн бейөкмөт уюмдар, анын ичинде аялдардын бейөкмөт уюмдары чоң салым кошкондугу айтылып жүрөт[1]. Ал өзгөчө сөз кыла турган тема.

Биз бул макалада ошол учурда түзүлүп, көптөгөн актуалдуу проблемаларды чечүүдө, Кыргызстанда граждандык коомдун өнүгүшүнө ат көтөргүс салым кошкон, азыр да ийгиликтүү иштеп жаткан, негиздөөчүсү жана президенти Айтматова Розетта Торокуловна болгон «Аялдарды колдоо борбору» деп аталган бейөкмөт уюмунун уюшулганын алгачкы жылдардагы ишинен азыноолак сөз кылмакчыбыз.

Совет доорунда Кыргызстанда кыз-келиндерге билим берүүдө Кыз-келиндер педагогикалык институтунун салымы зор болгону баарыбызга белгилүү. Айтматова Р.Т. ошол институтту бүтүрүп, кандидаттык диссертациясын жактагандан кийин Физика кафедрасында ага окутуучу, андан кийин доценттик милдетти аткарып жүргөн. Базар экономикасынын шартына аялдардын адаптациялануусуна, алгачкы укуктук-юридикалык билимдерге ээ болушуна, өз ара жардам берүү жана өзүн-өзү иш менен камсыз кылууга, социалдык пассивдүүлүгүн жоюуга, маалыматтарга болгон муктаждыктарын камсыздоо, билимдерин жогорлатууга, өлкөдө жүрүп жаткан демократиялык өзгөрүүлөргө аялдардын активдүү катышуусуна өбөлгө түзүү максатын көздөп[2], 1996 жылы институттун физика-математика факультетинин активист аялдары Р.Т. Айтматованын жетекчилиги астында жогоруда аты аталган бейөкмөт уюмун түзүшкөн. Уюмдун Талас областында филиалы болгон[3].

Ошол мезгилде республикада бардык чөйрөдө компьютерлештирүү жүрүп жаткан учур эле. Ишке орношуу үчүн IBM де иштөөнү билүү зарыл болгон. Мекемелер эмес мектептерде компьютердик класстарды иштеткенге мугалимдер даяр эмес болгондуктан, информатика сабагы компьютер менен жабдылган мектептерде да компьютерсиз окутулган.

«Аялдарды колдоо борбору» Талас областындагы мектептерде информатика сабагын окутуунун абалын анализдеп 100 мектептин 38 мектеби компьютерлер менен ("Корвет-31," "Ямаха-31," "IBM-PS/2"), б.а. областын мектептеринин 1/3 гана жабдылганын, анын жарымы да иштебей калганын, окуу прикладдык программалардын окуу процессинде колдонулбай жаткандыгын аныкташкан, анткени ал кезде информатика мугалимдердин

дээрлик көпчүлүгү -1987-88-жж. информатика боюнча 2 айлык курстан өткөн математик мугалимдер болчу. Албетте алардын Информатика сабагын окутуунун методикасы боюнча даярдыгы да талапка жооп берген эмес. Кайра куруу мезгилинде экономикалык жетишсиздиктен мектеп мугалимдеринин квалификациясын жогорлатуу маселеси мамлекеттик денгээлде жүргүзүлбөй калгандыгы баарыбызга маалим[3].

Мына ушул проблеманы чечүүгө салым кошуу максатында «Аялдарды колдоо борбору» Талас областында «Компьютерге окутуу борбору» (ОКЦ) деп аталган проект жазып, ал эл аралык «Каунтерпарт-Консорциум» уюмунун колдоосуна татыктуу болгон. «Аялдарды колдоо борборунун» мүчөлөрү болгон И.Арабаев атындагы КМПУнун физика-математика факультетинин мугалимдери Талас областындагы «Компьютерге окутуу борборун» уюштурууда жана иштөөсүндө да активдүү катышкан. «Компьютерге окутуу борбору» Талас областык билим берүү болүмүндө ачылып, «Каунтерпарт-Консорциум» уюму тарабынан берилген техникалар менен жабдылган. Ал «Борбордо» жумушсуз аялдар жана окуучулар үчүн компьютердик сабаттуулукка үйрөтүүчү акысыз курстарды, жана ошондой эле мугалимдерге методикалык жардам берүүчү методистер иштешкен. Проекти аткаруучулар мектептеги каникул мезгилинде областын ар бир районунда «Информатиканы окутуунун методикасы» жана «Окуу программалык каражаттарды окуу процессинде айдалануу» боюнча информатика жана башка предметтик мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу боюнча семинар, лабораториялык иштер жана тренингдерди өтүшүп, окуу процессинин эффективдүүлүгүн жогорулатууга чоң салым кошкон десек жаңылышпайбыз. Бул проект - «Аялдарды колдоо борбору» тарабынан жазылган жана ийгиликтүү ишке ашырылган туңгуч проектиси болгон[3].

Адабияттар:

1. Основные направления национальной программы «Аялзат» на 1996 - 2000 гг.
2. Аялдарга карата дискриминациянын бардык түрлөрүн жоюу жөнүндө Конвенция. Бишкек, 1997.
3. Отчет о проделанной работе по проекту «Обучающий компьютерный центр» в Таласской области. 1974г.

Рецензент: к.пед.н., доцент Карагулов Д.